

INSTITUUT VOOR SOCIAAL ONDERZOEK VAN HET NEDERLANDSE VOLK
Institute for Social Research in the Netherlands

COMMISSIE VOOR HET GEBOORTE - ONDERZOEK
Committee for the Birth - problem

PUBLICATIE NO. 1

**ONTSTAAN, DOEL EN WERKPROGRAMMA
VAN DE COMMISSIE
VOOR HET GEBOORTE - ONDERZOEK**

**Aims and program of work of the
Committee for the Birth - problem**

AMSTERDAM, DECEMBER 1949

VOORWOORD

Het Instituut voor Sociaal Onderzoek van het Nederlandse Volk heeft sinds zijn oprichting bijzondere aandacht gewijd aan de vraagstukken, welke met de demografische ontwikkeling van ons land verband houden. Na de laatste wereldoorlog heeft het zijn activiteit opnieuw op verschillende kanten van het bevolkingsvraagstuk gericht en tevens getracht in breder kring aandacht en belangstelling te wekken en te verlevendigen voor de daarmee samenhangende problemen. Het in Maart 1949 onder auspiciën van het Instituut in Amsterdam gehouden congres over de gevolgen van de bevolkingsvermeerdering kan als uitvloeisel van dit streven worden gezien.

Als belangrijkste element voor de toeneming onzer bevolking kan de geboorte worden beschouwd. De geboorte is echter niet alleen beslissend voor de groei der bevolking, doch evenzeer van grote invloed op de kwalitatieve samenstelling daarvan. Beide factoren zijn op hun beurt weer van doorslaggevende betekenis bij de oplossing van tal van praktische vraagstukken op economisch, sociaal en cultureel gebied, waarvoor ons land zich, ook in internationaal verband, ziet gesteld.

De na-oorlogse ontwikkeling der geboortecijfers heeft aan dit alles nog een bijzonder acuut karakter gegeven.

Vandaar dat het Instituut, reeds voor het tot de organisatie van bovengenoemd congres overging, een speciaal onderzoek naar de loop der geboorte en naar de omvang en de oorzaken van de daarin optredende veranderingen alleszins gerechtvaardigd achtte.

Op een verzoek aan de Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek om subsidie te verlenen ter financiering van het onderzoek werd gunstig beslist, waarna een speciale Commissie van Toezicht en Advies voor dit geboorte-onderzoek in het leven werd geroepen.

In de volgende bladzijden geeft deze Commissie een meer uitvoerig overzicht van de motieven, welke aanleiding gaven tot haar ontstaan, alsmede een exposé van de wijze, waarop zij haar taak tot dusverre heeft aangevat en hoe zij zich de verdere voortzetting daarvan heeft gedacht. De bereikte resultaten zullen door het Instituut geleidelijk ter algemene kennis worden gebracht.

Reeds werd een deel van de ten behoeve van het werk der Commissie verzamelde statistische gegevens verwerkt in een afzonderlijk rapport, dat tegelijk met deze publicatie verschijnt.

Namens het Dagelijks Bestuur van
het Instituut voor Sociaal Onder-
zoek van het Nederlandse Volk,
Prof.Dr E.W.Hofstee, voorzitter
Prof.Dr Sj.Groenman, dir.-secr.

Amsterdam, December 1949

ONTSTAAN, DOEL EN WERKPROGRAMMA VAN DE COMMISSIE VOOR HET GEBOORTE-ONDERZOEK

Een der belangrijkste verschijnselen, welke de ontwikkeling van de maatschappelijke verhoudingen sedert het eind van de 18e eeuw hebben beïnvloed, is de ongeken- de stijging, welke het aantal van de bevolking, in het bijzonder inde Westerse wereld, heeft ondergaan. De wereldbevolking in 1800, wordt geschat op ongeveer 919 millioen, die in 1946 op 2 221 millioen, die van Europa in 1800 op 188 millioen, in 1946 op 533 millioen. Onder de Europese landen behoorde Nederland tot die met de sterkst groeiende bevolking. Van 2,6 millioen in 1830 groeide onze bevolking tot 9,5 millioen in 1946 en 10 millioen in 1949.

Men kan er over twisten in welke mate de groei van de bevolking oorzaak en in welke mate deze gevolg is van veranderingen in andere sectoren van het maatschappelijke leven, doch zeker is, dat met het toenemen van de bevolking grondige veranderingen in de structuur van onze samenleving gepaard gingen. Zo kon, -hoewel -ongetwijfeld mede onder invloed van de toenemende behoefte aan voedingsmiddelen - de omvang van de agrarische productie in West-Europa in de loop van de 19e eeuw een sterke uitbreiding onderging, de groeiende bevolking voor een steeds geringer percentage een bestaan vinden op het platteland; de ontwikkeling van de niet-agrarische bestaansmiddelen en een toenemende samenballing van de bevolking in de grote steden in de 19e en de 20e eeuw behoren dan ook tot de meest karakteristieke verschijnselen en tot de belangrijkste verschuivingen, welke in deze periode in onze samenleving hebben plaats gevonden. De ontplooiing vande natuurwetenschappen en daarmee van de moderne techniek, maakte enerzijds de ontwikkeling vande industrie mogelijk, doch werd anderzijds door deze ontwikkeling weer in sterke mate bevorderd. Ondanks een sterke intensivering van de exploitatie waren de in West-Europa ter beschikking staande hulpbronnen niet voldoende om een zo sterk groeiende bevolking een voldoende bestaansbasis te verschaffen, Velen trokken weg naar de Nieuwe Wereld, om daar mogelijkheden te benutten, welke Europa niet kon bie-

den. Zo legde de bevolkingsgroei in Europa mede de grondslag voor de ontwikkeling van de Verenigde Staten tot economische en politieke wereldmacht, al was, zoals bekend, de bevolkingsdruk in dit werelddeel niet de enige oorzaak voor de landverhuizing. Aan de andere kant leidde de groeiende wanverhouding tussen bevolking en bestaansbronnen binnen Europa tot een streven om met behulp van Europees kapitaal, Westers kennen en kunnen, de overzeese bezittingen van Europese landen tot ontwikkeling te brengen, teneinde door de productie van agrarische en minerale grondstoffen in deze gebieden de te smalle basis voor de Europese economie te verbreden en vormde zodoende één der voornaamste oorzaken van de koloniale expansie in de vorige eeuw. De hierdoor zich uitbreidende bemoeiing, o.a. met Z.O.Azië en Afrika, leidde weer tot grondige veranderingen in de geestelijke, sociale en economische structuur van deze gebieden, waarvan de gevolgen nog nauwelijks zijn te overzien. Zo kan men voortgaan: er is vrijwel geen enkel levensgebied, dat niet ten sterkste is beïnvloed door de krachten, welke uit de bevolkingsvermeerdering in de Westerse landen voortkwamen. De moderne wereld en vooral het ongekend snelle ontwikkelingstempo, dat meer en meer voor onze maatschappij kenmerkend is geworden, zijn niet denkbaar zonder dit proces van snelle bevolkingsgroei.

Gezien dit alles lijkt het een natuurlijke zaak, dat de sociale wetenschappen hun volle aandacht richtten op de bevolkingsverschijnselen, hun oorzaken en gevolgen en hun toekomstige ontwikkeling. Het is dan ook merkwaardig - en dit geldt in het bijzonder voor Nederland - dat lange tijd deze belangstelling betrekkelijk gering is geweest. Toen omstreeks het jaar 1800 de invloed van de toenemende groei van de bevolking zich langzamerhand duidelijk deed gevoelen, gaf dit Malthus aanleiding tot het "opstellen van zijn bekende beschouwingen over het bevolkingsvraagstuk. Een tijdlang vormden zijn theorieën een belangrijk punt van discussie in de in opkomst zijnde economie, doch toen na verloop van tijd bleek, dat het mogelijk was, ondanks de stijgende bevolking, in West Europa een bevredigende welvaart te bereiken en te handhaven, verdween geleidelijk de belangstelling voor deze materie. In de leer- en handboeken over

de economie beperkte de behandeling van het bevolkingsvraagstuk zich in de regel tot de bespreking, eventueel gevolgd door een bestrijding, van de bevolkingstheorie van Malthus. Ook de nieuwe wetenschap van de sociologie heeft in de eerste tientallen jaren van haar bestaan aan het bevolkingsvraagstuk geen overmatig grote belangstelling geschonken. Enige interesse voor bepaalde kanten van het probleem bracht aan het eind van de 19e eeuw de opkomst van de eugenetiek met zich mee - een interesse, waaraan wij in Nederland o.a. het belangwekkend artikel van Steinmetz: "Der Nachwuchs der Begabten" danken - doch in het algemeen duurt het tot de twintigste eeuw vóór weer een intensieve belangstelling voor het bevolkingsvraagstuk ontstaat. In Nederland is vóór 1900 nauwelijks één geschrift op dit gebied verschenen, dat de moeite van het noemen nog waard is. Valt in het buitenland, o.a. in Duitsland, reeds spoedig na de eeuwwisseling een levendige interesse voor het bevolkingsvraagstuk te constateren, in Nederland duurde het, afgezien van een aantal incidentele en plaatselijke onderzoeken, ongeveer tot 1920 vóór een duidelijke veranderingvatte bespeuren. Spoedig daarna begint de reeks van pogingen om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen van het aantal en de samenstelling van de bevolking, welke wij in de toekomst in ons land mogen verwachten, pogingen, welke tot een toenemende graad van verfijning van deze prognoses leiden. Belangrijk werk verricht o.a. ook Sanders, door zijn onderzoek naar de oorzaken het verloop van de geboortedaling. De nieuwe impuls, welke in Nederland de studie van de sociale geografie ontvangt, leidt er toe, dat er een grotere belangstelling ontstaat voor regionale demografie. Toch kan men niet zeggen, dat het bevolkingsonderzoek in Nederland reeds tot volle ontwikkeling is gekomen. Met name bij landen als Amerika, Zweden en Frankrijk staat ons land in dit opzicht ten achter, zodat enige tijd geleden in internationaal gezelschap de opmerking kon worden gemaakt, dat Nederland weliswaar beschikt over een bevolkingsstatistiek van een kwaliteit, die door weinig landen in de wereld wordt overtroffen, doch dat de demografische research in Nederland tot dusverre maar weinig resultaten heeft opgeleverd.

Overziet men de buitenlandse en binnenlandse literatuur uit de laatste tientallen jaren over het bevolkingsvraagstuk, dan blijkt dat - hoewel de belangstelling voor andere onderwerpen, als b.v. de binnenlandse en internationale migratie niet ontbreekt - het zwaartepunt ligt bij het probleem der geboorten. Verwonderlijk is dit niet. Het is immers de ontwikkeling van het aantal geboorten, welke sedert het eind van de vorige eeuw meer en meer bepalend is geworden voor de bevolkingsontwikkeling als geheel. De hiervoor genoemde versnelde toeneming van de bevolking sedert de tweede helft van de 18e eeuw is, voorzover de schaarse gegevens over het begin van dit tijdvak het mogelijk maken hierover een oordeel te vellen, in eerste instantie in hoofdzaak te danken geweest aan een daling van het sterftecijfer. Laten we Frankrijk buiten beschouwing, dan schijnt hetj dat tot in de tweede helft van de 19e eeuw de geboortecijfers in West Europa geen belangrijke verandering ondergaan hebben. Zo is b.v. ook in Nederland, van ongeveer 1800 tot ongeveer 1875, ondanks vele schommelingen, het peil van het geboortecijfer niet essentieel gewijzigd. Omstreeks het derde kwart van de 19e eeuw, in het ene land iets vroeger, in het andere iets later, begint in de West Europese landen echter een daling van het relatieve aantal geboorten op te treden, die zich, min of meer regelmatig, tot het midden der dertiger jaren van deze eeuw voortzet. Tegelijkertijd trad in de meeste landen ook een versnelde daling van het sterftecijfer op, welke in het begin zelfs niet zelden die van het geboortecijfer overtrof, zodat aanvankelijk een toeneming van het geboorte-overschot veelal het gevolg was. Ondanks deze daling van de sterfte, ja, in zekere zin juist mede hierdoor, werd echter, zoals gezegd, met het intreden van deze phase de ontwikkeling van de geboorten meer en meer van beslissende betekenis. Het was immers duidelijk, dat de daling van de sterfte was gebonden aan betrekkelijk enge grenzen, die werden gesteld door de maximale gemiddelde levensduur, welke voor het menselijk geslacht bereikbaar is. Hoewel natuurlijk niet volkomen vast staat, welke deze maximale levensduur is en men er thans zelfs niet meer zeker van is, dat een gemiddelde levensduur van 70 jaren, welke men lang als het uiterste maximum heeft beschouwd, niet zal -

worden overschreden, viel er niet aan te twijfelen, dat de omvang van de sterfte in een vrij snel tempo evolueerde naar een toestand, waarbij het absolute laagtepunt zo dicht zou zijn benaderd, dat een verdere daling nog slechts uitermate langzaam zou kunnen plaats hebben en deze dus niet meer van essentiële invloed zou kunnen zijn op de bevolkingsontwikkeling. Zo bedroeg in Nederland volgens de sterftetafel voor de periode 1870-1879 de gemiddelde levensduur voor pas geboren meisjes 40,7 jaar, voor 1890-1899 49,0 jaar, voor 1910-1920 57,1 jaar, voor 1921-1930 63,5 jaar, voor 1931-1935 66,7 jaar, voor 1931-1940 67,2 jaar. Reeds enige tientallen jaren zijn dus de sterftetekansen in Nederland zo dicht tot het minimum genaderd, dat een verdere verbetering nog slechts uiterst langzaam plaats vindt. Hoewel niet in alle Westerse landen de toestand in dit opzicht even gunstig is als in Nederland, zien we toch overal dezelfde tendentie» Dit betekent, dat de sterfte geleidelijk een min of meer vast punt werd in de demografische beschouwingen, temeer omdat de geleidelijke beweging in de richting van het te verwachten minimum een grote regelmaat te zien gaf, die slechts door de beide wereldoorlogen met hun nasleep tijdelijk ernstig werd verstoord»

Zo moest alleen reeds om deze reden de belangstelling zich meer en meer op de omvang van de geboorten gaan richten. Bij een geleidelijk tot het stationnaire naderende sterfte is het immers het aantal geboorten, waarvan omvang en samenstelling van de bevolking in de eerste plaats afhankelijk worden en nu eenmaal dit aantal geboorten sedert het laatste kwart van de 19e eeuw een onmiskenbare relatieve daling vertoonde, moest het bevolkingsvraagstuk zich wel in toenemende mate gaan toespitsen op de vraag, welke de oorzaken waren, welke tot dusverre het verloop van de geboorten hadden bepaald en die, welke daarop in de toekomst van invloed zouden zijn. Dat de daling der geboorten, hoewel overal te constateren, inde verschillende landen en landstrekken, bij de verschillende beroeps- en religieuze groepen enz. een aanzienlijk verschillend beeld te zien gaf, maakte het probleem ingewikkelder, doch ook belangwekkender.

De eerste tientallen jaren van deze eeuw hebben ons vooral algemene sociologische en sociaal-psychologische theorieën over het vraagstuk van de geboortedaling ge-

geven. Julius Wolf, Carr Saunders e.a. ontvouwden in deze periode hun langzamerhand al weer klassiek geworden gedachten over dit vraagstuk.

Zoals reeds werd opgemerkt kwam na 1920 een nieuw element in de demografische studie naar voren, nl. de bevolkingsprognose. De bevolkingsprognose heeft in belangrijke mate, hoewel niet" alleen, haar ontwikkeling te danken aan praktische behoeften. De steeds grotere invloed, welke de overheid ging uitoefenen op de ontwikkeling van het maatschappelijke leven in de ruimste zin en de behoefte aan "planning" door overheidsorganen, die daaruit voortvloeide, maakte het steeds meer tot een gebiedende noodzaak, dat men enig inzicht kreeg in hetgeen ons op demografisch gebied in de toekomst stond te wachten. Het eerst ontstond deze behoefte bij degenen, die zich bezig hielden met de ruimtelijke ordening, de planologie, aanvankelijk ter beantwoording van de vraag of er gerekend moest worden met een onbegrensde voortgaande groei van onze grote steden, zoals bij de oudste uitbreidingsplannen feitelijk is geschied. Om te weten hoeveel huizen, scholen, recreatiemogelijkheden enz. men voor de toekomst zou moeten projecteren, diende men zich echter niet alleen een beeld te vormen van het te verwachten bevolkingsaantal doch ook van de opbouw van de toekomstige bevolking naar leeftijd en spoedig ontstond dus de behoefte aan de prognose, zoals wij die nu kennen. Geleidelijk groeide echter ook bij anderen de belangstelling voor deze verwachtingen t.a.v. de toekomstige groei onzer bevolking. Een eventuele verdere groei van de bevolking heeft, zoals hiervoor trouwens reeds werd opgemerkt, uitermate grote consequenties op allerlei gebied. Economisch gezien brengt bevolkingsvermeerdering de noodzaak mee van nieuwe investering, boven hetgeen nodig is voor vernieuwing en verbetering van de bestaande uitrusting. Ze leidt verder tot verschuiving in de economische structuur, doordat bepaalde groepen van bedrijven nog wel in staat zijn nieuwe arbeidskrachten op te nemen, doch andere niet meer. Dit laatste leidt weer tot allerlei problemen op het gebied van vakopleiding en beroepskeuze. Verder gaat met verschuivingen in de beroepsstructuur een regionale verschuiving van de bevolking gepaard, althans in het verleden was dit in sterke mate het geval. Hierdoor ontstaat weer de nood-

zaak om te overwegen of verdere urbanisatie uit sociaal oogpunt wenselijk moet worden geacht, dan wel, dat een spreiding, van de niet-agrarische bestaansmogelijkheden over het gehele land dient te worden bevorderd. Nu al deze vraagstukken en vele andere in toenemende mate een onderwerp van overheidszorg zijn geworden en de overheid niet op onverantwoorde wijze kan ingrijpen, zonder over de kennis te beschikken, die nodig is om de juiste maatregelen te treffen, is de verwachting omtrent de toekomstige bevolking steeds meer in het middelpunt van de belangstelling komen te staan bij allen, die op de één of andere wijze bij deze zaken zijn betrokken.

Zoals uit het hiervoor besprokene volgt, is het vraagstuk van de bevolkingsprognose, de bevolkingsverwachting, in hoofdzaak een kwestie van geboorteverwachting geworden. Weliswaar heeft de geschiedenis van de ontwikkeling van de bevolkingsprognose in Nederland laten zien, dat het ook enige tijd heeft geduurd, voormen tot een volledig inzicht in het effect van de sterfte op de bevolkingsbeweging kwam, doch dit vond niet zijn oorsprong in de principiële moeilijkheid van het probleem, maar in het feit, dat elk vraagstuk voor zijn oplossing nu eenmaal tijd vraagt. De maatschappelijke invloeden, welke de ontwikkeling van de sterfte beïnvloeden, zijn in grota lijnen bekend en duidelijk en over de richting, waarin deze ontwikkeling gaat, behoeft -incidentele afwijkingen buiten beschouwing gelaten - geen twijfel te bestaan. Bovendien is, gezien de reeds gememoreerde geringe afstand van het theoretisch bereikbare minimum der sterfte, de speelruimte voor vergissingen gering.

Wat de geboorten betreft, over de maatschappelijke invloeden; " weifcè' • -het verloop hiervan bepalen, stond veel minder vastende verschillende theorieën, welke een verklaring der verschijnselen trachtten te geven, waren in sommige opzichten zelfs tegenstrijdig. Hiermee stonduit de aard der zaak in wezen elke geboorteprognose min of meer zwak, daar in principe een prognose onbestaanbaar is zonder een duidelijk inzicht in de samenhang tussen het versohijnsel> waarvoor men een verwachting uitspreekt en maatschappelijke verschijnselen van andere aard, welke het eerstgenoemde beïnvloeden. Anders uitgedrukt: Geen geboorteprognose zonder een behoorlijk ont-

wikkelde sociologie van de geboorten. Dat deze sociologie van het geboortevraagstuk reeds voldoende was ontwikkeld, in de tijd, dat de verschillende prognoses in binnen- en buitenland ontstonden, kan men nauwelijks zeggen. Gaven, wat de sterfte aangaat, de onmiskenbaar regelmatige vooruitgang der medische wetenschap enerzijds en de instinctieve drang tot behoud van het leven anderzijds, voldoende zekerheid, dat de ontwikkeling een bepaalde richting zou volgen, deze zekerheid bestond t.a.v. de geboorten zonder meer niet. Ze kan slechts in voldoende mate worden verkregen, wanneer de juistheid van de naar voren gebrachte inzichten over de oorzaken van het verloop der geboorten boven redelijke twijfelis verheven. Dat een dergelijke situatie bestond, kon moeilijk worden volgehouden. Bovendien was de mogelijkheid voor een foutieve schatting bij een eventueel verkeerde veronderstelling aangaande het verloop der geboorten niet gering. Niet alleen immers kan in theorie het geboortecijfer variëren van 0 tot ver boven 40, maar in feite bleek, dat tussen de verschillende delen van West Europa inderdaad zeer aanzienlijke verschillen voorkwamen - zo liepen b.v. de geboortecijfers in de tweede helft der dertiger jaren uiteen van minder dan 6 (5,4 in Weenen, 1937) tot aanzienlijk boven de 25 (verschillende delen van Nederland) - zodat, uitgaande van de bovenstaande redenering, een prognose vrijwel een willekeurige gissing leek. Desondanks is het begrijpelijk, dat men zich gerechtvaardigd achtte een verwachting uit te spreken. In de eerste plaats sohenen de belangrijkste theorieën, welke over het verschijnsel der geboortedaling naar voren waren gebracht, hoezeer ze onderling ook verschilden, er alle op te wijzen, dat men met een voortgaande daling rekening moest houden, een daling, welke misschien wel t.z.t. in een stationnaire toestand zou overgaan, doch niet weer voor een stijging zou plaats maken. Het werkelijke verloop van de geboorten in de verschillende landen bevestigde deze veronderstelling; van 1880 af lieten alle Westerse landen feitelijk een ononderbroken daling zien. Tijdelijke afwijkingen, zoals na de vorige wereldoorlog, lieten zich gemakkelijk uit bijzondere omstandigheden verklaren. In de tweede plaats vertoonde de geboortedaling, ondanks de verschillen tus-

sen de verschillende landen onderling, wat betreft tempo en omvang der daling, in de afzonderlijke landen een grote mate van regelmaat. Zo laat b.v. de daling van de huwelijksvruchtbaarheid in Nederland - men zie hiervóór Publicatie no. 2 van deze Commissie -, wanneer men een kleine afwijking na de vorige oorlog buiten beschouwing laat, van 1900 tot 1935 een vrijwel rechtlijnig verloop zien. Het scheen dus, alsof men voor het uitspreken van de verwachting omtrent de geboorten kon volstaan met het op een logische wijze doortrekken van deze schijnbaarzo weinig gecompliceerde ontwikkelingslijn naar een aanvaardbaar minimum, waarna dan een stationnaire toestand zou optreden. Natuurlijk kon men nog van mening verschillen over de vraag, waar dit minimum zou liggen, maar het feit, dat geleidelijk de relatieve omvang van de geboorten in de verschillende Westerse landen meer en meer die in de landen, waar de daling het eerst was opgetreden - in het bijzonder dus die in Frankrijk - benaderde, scheen een aanwijzing te geven, dat de gang van zaken in deze landen een zekere maatstaf gaf voor de wijze, waarop de toestand in de andere landen zich in de toekomst zou ontwikkelen. Het soheen dus, dat men geen ingewikkelde beschouwingen voor het uitspreken van een verwachting over de ontwikkeling der geboorten nodig had, dat men kon volstaan met de veronderstellingen, dat de geboorten verder zouden dalen en de verschillen tussen de diverse landen konden worden beschouwd als phase-verschillen. Deze veronderstellingen werden zowel door de bestaande theorie als door het beschikbare feitenmateriaal ondersteund. De juistheid van een dergelijk uitgangspunt voor de prognoses scheen te worden bevestigd door het verdere verloop der geboorten* Verschillende prognoses, voor Nederland b.v. die van Anagnot, bleken na verloop van enige tijd in sterke mate met de werkelijkheid overeen te komen.

Toch had het geheel, in het bijzonder voor de meer sociologisch of sociografisch ingestelde onderzoeker, iets onbevredigends. Het leek a, priori wel haast onmogelijk, dat een verschijnsel als de menselijke voortplanting, dat zo zeer met de menselijke persoonlijkheid in al zijn aspecten en met de sociale verhoudingen, waarin deze is geplaatst, is verbonden, zich in een betrekkelijk zo

eenvoudige formule zou laten vatten. Het viel niet te ontkennen, dat enige tientallen jaren het spel der krachten, dat de ontwikkeling der geboorten had beïnvloed, inderdaad had geleid tot een resultante, welke als hetwatere uitnodigde in een eenvoudige krachtige lijn de toekomstige ontwikkeling te projecteren» Maar was dit in zekere zin geen toeval? Was de sociologische basis voldoende om te kunnen aannemen, dat zelfs voor de eerstvolgende tientallen jaren de gang van zaken in werkelijkheid geen afwijkingen van betekenis van de op deze wijze doorgetrokken ontwikkelingslijn zou laten zien?

Eenzekere bevestiging vond, wat Nederland betref t, deze ietwat critische instelling t.o.v. de prognose der geboorten, zoals deze laatste zich had ontwikkeld, in enkele regionale onderzoeken naar het verloop van het geboortecijfer, gedurende de laatste 75 jaren, in verschillende delen van ons land. Het bleek, dat in verschillende gebieden, groot genoeg om het toeval te kunnen uitschakelen, de ontwikkeling essentieel afweek van die in het Rijk als geheel, in die zin, dat er van een min of meer regelmatige daling van het geboortecijfer sinds 1875 niet kan worden gesproken, aangezien zich daar sedertdien perioden hebben voorgedaan, waarin dit cijfer zelfs hoger lag dan in 1875. Er is dus in deze gevallen niet alleen maar sprake van een bepaald faseverschil t.o.v. het Rijk als geheel, doch van een oombinatie van invloeden, welke tot een geheel andere resultante leidt, dan die,, welke andere delen van ons land kenmerkt. Het feit, dat dergelijke belangrijke verschillen binnen ons land optreden, ontnemt aan de ontwikkelingslijn voor het land als geheel het karakter van het ongecompliceerde en haast vanzelfsprekende, dat deze op het eerste oog, althans tot het midden der dertiger jaren, eigen was.

Ook andere regionale onderzoeken, waarbij minder de historische ontwikkeling, dan wel de huidige situatie in verschillende gebieden werd vergeleken en geanalyseerd, versterkten trouwens de twijfel aan de veronderstelling, dat men bij de ontwikkeling van het aantal geboorten had te maken met een regelmatig aflopend proces, dat in zijn voortgang bij de verschillende volkeren en volksgroepen in wezen slechts onderscheid vertoonde in het tempo, waarmee het zijn voleindiging tegemoet ging.

Een belangrijke wijziging in het denken over het geboortevraagstuk werd echter, in het bijzonder ook in Nederland, teweeggebracht door de gang van zaken kort vóór, in en vooral na Wereldoorlog II. Sedert het midden van de dertiger jaren begon zich in verschillende landen, waaronder in Nederland, een stijging van het geboortecijfer kenbaar te maken, welke men aanvankelijk nog kon aanzien voor een tijdelijke schommeling van weinig betekenis, doch die nu, achteraf gezien, het begin vormde van een met enige schommelingen voortgaande toeneming van het relatieve aantal geboorten, welke in Nederland haar toppunt vond in 1946, toen een geboortecijfer van niet minder dan 30,2 pro mille werd bereikt. Sindsdien is wel weer een daling ingetreden, doch nog altijd beweegt zich het geboortecijfer aanzienlijk boven het vooroorlogse peil, om niette spreken van het peil, waarop, volgens vooroorlogse verwachtingen, het in 1949 had moeten liggen.

Nu is het ook zonder nader onderzoek wel duidelijk, dat deze verhoging van het geboortecijfer gedeeltelijk teweeg is gebracht door uiterlijke oorzaken, welke met de bijzondere tijdsomstandigheden samenhangen, waaronder in de eerste plaats een sterke toeneming van het aantal huwelijken in sommige oorlogsjaren en vooral na de oorlog dient te worden genoemd. Het is echter evenzeer duidelijk, dat men, althans wat Nederland betreft, "hieruit slechts gedeeltelijk deze van de geldende verwachting geheel afwijkende loop van het geboortecijfer kan verklaren. Er moet daarnaast sprake zijn van een wezenlijke verhoging van de huwelijksvruchtbaarheid.

Het spreekt vanzelf, dat deze gang van zaken een groot aantal buitengewoon belangwekkende problemen van wetenschappelijke en praktische aard opwerpt. Zelfs al zou men aannemen, dat deze stijging van het aantal geboorten van tijdelijke aard is, vraagt ze toch om nader onderzoek, in ieder geval staat vast, dat sociologische theorieën, die een min of meer regelmatige voortgang van de daling van het geboortecijfer suggereren, niet voldoende zijn om de werkelijke verhoudingen, zoals die zich in de laatste jaren hebben laten zien, begrijpelijk te maken. De afwijking, welke is opgetreden, is te omvangrijk om ze als vallende binnen de grenzen van het toeval en daarmee als onbelangrijk te beschouwen.

Practisch betekent de tot nu toe geconstateerde afwijking van de als waarschijnlijk veronderstelde ontwikkeling reeds, dat onze bevolking in de toekomst enige honderdduizenden zielen meer zal tellen, dan werd verwacht en dat ook de samenstelling, wat de leeftijd betreft, anders zal zijn dan was voorzien. Dit brengt mee, dat de scholen meer kinderen zullen ontvangen dan men aannam, dat er meer plaatsen in het productieproces zullen moeten worden gevonden dan men veronderstelde, dat er meer zal moeten worden geïnvesteerd, dat de verschuiving naar de niet-agrarische bedrijfstakken vermoedelijk sterker zal zijn dan waarschijnlijk leek, dat daarmee de urbanisatie vermoedelijk een grotere omvang zal aannemen, enz. Het probleem wordt bovendien nog zeer gecompliceerd door het feit, dat de stijging in het aantal geboorten zeer plotseling is opgetreden, waardoor de maatschappelijke aanpassing aan deze nieuwe situatie zeer wordt bemoeilijkt.

Het is tot nu toe echter geenszins een vaststaand feit, dat het verschijnsel van kortstondige aard is en nog minder - indien het van tijdelijke aard is - dat het zich binnen afzienbare tijd niet nog eens zou kunnen herhalen. De zekerheid, welke tot het midden der dertiger jaren scheente te bestaan, dat het peil der geboorten zich geleidelijk verder zou bewegen inde richting, welke het reeds tientallen jaren had gevolgd, is niet meer aanwezig en daarmee is het vertrouwen in de theorieën, welke een dergelijke ontwikkeling als de meest waarschijnlijke deden voorkomen, geschokt.

Het is echter zeker, dat een vergelijking met de stijging van het aantal geboorten na de vorige oorlog maar ten dele opgaat. Niet alleen is de stijging veel sterker, maar wat vooral belangrijk is, is dat, zoals reeds werd opgemerkt, deze reeds ver vóór de oorlog begon. Men zou de ernst van het probleem miskennen, wanneer men niet grondig zou onderzoeken in hoeverre de toegenomen nataliteit meer is dan een incidenteel na-oorlogs versohijnsel.

Zowel om wetenschappelijke als om practische redenen is het dan ook noodzakelijk, dat opnieuw wordt onderzocht, welke de maatschappelijke achtergronden zijn, welke de omvang van het aantal geboorten beïnvloeden, waarbuit den aard der zaak in het bijzonder rekening zal moeten

worden gehouden met de ervaringen van de laatste jaren. Het betekent dus feitelijk een herzien van de sociologie van het geboortevraagstuk en daarmee het herzien van de grondslag van de geboorte-prognose, d.w.z. van de bevolkingsprognose in haar geheel.

Het ligt voor de hand, dat een opnieuw toetsen en eventueel wijzigen en uitbreiden van de theorieën, welke op dit gebied in de loop van lange jaren door bijdragen van onderzoekers van vele nationaliteiten zijn gegroeid, geen werk is van korte duur en ook geen werk, waarvan men kan verwachten, dat het binnen het kader van een land volledig en zelfstandig kan worden opgelost. Slechts door internationale samenwerking, welke gelukkig op dit gebied behoorlijk is ontwikkeld, kan geleidelijk het onderzoek in zijn volle omvang geschieden.

Daarbij ligt ook voor Nederlandse onderzoekers op dit gebied een belangrijke taak. In de eerste plaats, omdat het probleem van land tot land verschillende aspecten vertoont en Nederland zeker zijn typisch eigen vraagstukken op dit gebied oplevert, welke een intensieve studie zeer noodzakelijk maken; in de tweede plaats, omdat, juist mede door het bijzondere karakter van de verhoudingen in Nederland, een goed inzicht in de situatie in ons land voor een algemeen begrip van het geboortevraagstuk van het grootste belang is. Reeds lang neemt ons land, uit demografisch oogpunt gezien, in de Westerse wereld een bijzondere plaats in, doordat het zich, zowel door een bijzonder hoog geboortecijfer als door een bijzonder laag sterftcijfer en bijgevolg door een opvallend grote natuurlijke aanwas onderscheidt. Alleen reeds om deze reden kan een uitgebreid onderzoek naar het geboortevraagstuk in Nederland van grote algemene betekenis zijn. Dat ook de stijging van het geboortecijfer in Nederland in de na-oorlogse jaren bijzonder groot was, verhoogt de betekenis van een Nederlandse bijdrage op dit gebied. Bovendien hebben wij, zoals gezegd, in dit opzicht nog een achterstand in te halen. Dat de belangrijkste publicaties over het bevolkingsvraagstuk in Europa in de laatste jaren van de hand van Amerikaanse onderzoekers zijn, is wel beschamend, ook voor Nederland.

Hoe belangrijk een beter inzicht in de factoren, die de bevolkingsgroei bepalen, voor de Overheid en haar organen is, vooral nu na de oorlog deze in zo sterke mate hun invloed in het maatschappelijke leven doen gelden en in verband daarmee Overheids-"planning" op schierieder terrein regel gaat worden, behoeft na het voorgaande nauwelijks meer betoog.

Er moge hier overigens de nadruk op worden gelegd, dat niet slechts de Overheid bij een inzicht in de toekomstige ontwikkeling van de bevolking gebaat is. Elke economische, sociale of culturele eenheid, van welke aard ook, die te groot is geworden om de activiteit in verband met - of ten behoeve van - haar toekomstige ontwikkeling te laten leiden door toeval of door een vaag intuïtief aanvoelen en bijgevolg moet "plannen", heeft bij deze "planning" vrijwel steeds in meer of mindere mate te maken met het vraagstuk van de toekomstige bevolkingsontwikkeling. Dit geldt niet slechts voor moderne industriële grootbedrijven, verzekeringsbedrijven, grote verkeersbedrijven e.d., welke in verband met de aard en de omvang van hun afzetmogelijkheden, hun voorziening met arbeidskrachten etc. sterk van de te verwachten bevolkingsontwikkeling afhankelijk zijn. Het geldt b.v. ook voor de kerken, welke zich bij de ontwikkeling van hun werkzaamheden zowel op het aantal als op de leeftijdsopbouw van de toekomstige bevolking dienen in te stellen; het geldt voor grote organisaties op sociaal en cultureel gebied, voor vakverenigingen, voor politieke partijen, enz., enz. Het besef van de betekenis van het bevolkingsvraagstuk is bij al deze lichamen niet altijd en overal aanwezig. Het is echter groeiend en dit maakt het te meer noodzakelijk om zo spoedig mogelijk en zo goed mogelijk een antwoord te geven op de vragen, welke uit de thans bestaande situatie voortvloeien.

Daarom heeft het Instituut voor Sociaal Onderzoek van het Nederlandse Volk, werkende als Sociografische Commissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, dan ook gemeend een onderzoek te moeten aanvatten naar de achtergronden van de IOOD der geboortecijfers in ons land en het Instituut is daartoe in staat gesteld door een subsidie van de Nederlandse Organisatie voor Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek.

Teneinde het onderzoek op wetenschappelijk verantwoorde wijze te kunnen aanvatten en het veelzijdig karakter van het onderwerp volkomen tot zijn rechtte laten komen heeft het bestuur van het Instituut een Commissie van Toezicht en Advies ingesteld.

In deze Commissie voor het Geboorte-onderzoek zijn een aantal deskundigen op verschillend gebied en van verschillende richting verenigd en de eigenlijke uitvoering van het onderzoek vindt onder haar auspiciën plaats. Na de aanvaarding van haar taak heeft de Commissie zich in de eerste plaats bezig gehouden met een nadere vaststelling van doel en begrenzing van het onderzoek en van de methoden, welke daarbij zouden moeten worden toegepast.

Wat het eerste punt betreft, ligt in haar naam, Commissie voor het Geboorte-onderzoek, reeds een zekere beperking besloten, Het zou het werk wellicht aantrekkelijker hebben gemaakt, indien de gehele demografische ontwikkeling van ons land in harmonisch verband tot object van onderzoek had kunnen worden genomen. Anderzijds was de Commissie evenwel overtuigd, dat beperking tot het terrein der geboorte aan de diepte van het onderzoek ten goede zou komen en dat met deze beperking bovendien op kortere termijn afgeronde resultaten ter beschikking zouden kunnen worden gesteld.

Doch ook in ander opzicht achtte de Commissie beperking noodzakelijk. Reeds in de aanvang van deze beschouwing, waarin de aanleiding tot het onderzoek werd toegelicht, is het veelzijdig karakter van het vraagstuk der geboorten naar voren gekomen. En hoewel zonder voorbehoud kan worden aanvaard, dat vrijwel alle facetten van dit vraagstuk kwalitatief een nader en diepgaand onderzoek ten volle waard zijn, meende de Commissie zich vooralsnog te moeten beperken tot het in studie nemen van die factoren, welke haar op dit ogenblik kwantitatief van de meeste betekenis voorkwamen. Z^s is, om een voorbeeld te noemen, een onderzoek naar de vraag waarom ep in welke mate de toegenomen echtscheidingsfrequentie van invloed is geweest op de grootte der desbetreffende gezinnen zeker van belang te achten, doch veel eerder dient de aandacht te worden geconcentreerd opeen beter inzicht in de factoren, welke tot de massale geboortedaling onder de grotestadsbevolking hebben geleid.

Van dit standpunt uitgaande is de Commissie tot een aantal onderwerpen gekomen, welke volgens haar in ieder geval aan de orde moeten worden gesteld.

Daarvan zijn te noemen: de betekenis der religies en de waarde van geboortenormen, verschillen in welstand en maatschappelijke positie en veranderingen daarin, de nivellering der inkomens, de invloed van sociale wetgeving, groeiende sociale zekerheid en belastingpolitiek, de gevolgen van verschillen en wijzigingen in economische structuur en conjunctuur, de betekenis van algemene culturele invloeden, van verschillen in intelligentie en ontwikkeling, de gevolgen van de emancipatie der vrouw en haar gewijzigde positie in huis en maatschappij, de veranderde plaats van het gezin in onze samenleving, enz. Verder kunnen nog genoemd de historie en de betekenis van de opinievorming en voorlichting ten aanzien van de gezinsgrootte in ons land, alsmede een aantal vragen op biologisch en medisch gebied. Bij al deze vragen zal het uiteraard in _ eerste instantie en in hoofdzaak gaan om het rechtstreeks verband met de geboorte en zij zullen van dit gezichtspunt uit worden benaderd.

Daarnaast is de Commissie van gedachte, dat het niet alleen gaat om vaststelling van de directe gevolgen, voorzover meetbaar, van elk dezer factoren. Van niet minder betekenis acht zij beantwoording van de vraag waarom deze factoren een remmende dan wel stimulerende invloed op de loop der geboorten hebben gehad en/of nog hebben. Waarom bestaan er b.v. verschillen in gezinsgrootte tussen rijken en armen, tussen meer en minder ontwikkelden, tussen Gereformeerden en onkerkelijken, tussen stad en platteland?

Het betreft hier de psychologische achtergrond van de voortplanting en dit houdt in, dat, wil inzicht in en verklaring van de onderlinge afwijkingen verschillen worden verkregen, de werking van de sociale, economische, culturele, godsdienstige en andere genoemde factoren en feiten psychologisch dient te worden doorgrond'. Daarbij zal er rekening mee moeten worden gehouden, dat-geboortebeperving en geboortetoeëneming, kortom alle veranderingen in het geboortecijfer, waarschijnlijk veelmeer als een sociaal- en massapsychologisch verschijnsel dan als een individueel psychologisch verschijnsel moeten worden beschouwd.

De Commissie hoopt met de uitkomsten van haar onderzoek een bijdrage te kunnen leveren tot de sociologie en de psychologie van het voortplantingsproces. Daarnaast zal worden nagegaan op welke wijze de bereikte resultaten dienstbaar kunnen worden gemaakt aan de prognose-berekeningen over de verdere groei onzer bevolking, inzonderheid om zo juist mogelijke schattingen te helpen bevorderen over het verdere verloop der geboorte, welke bij deze berekeningen als de belangrijkste factor kan worden beschouwd, zoals reeds enkele malen werd onderstreept.

Voorts is de Commissie van mening, dat, in het kader van haar onderzoek, het internationale aspect van het geboortevraagstuk niet over het hoofd mag worden gezien..

De uitzonderlijke positie, welke Nederland in demografisch opzicht o.m. tussen de ons omringende landen in West en Noord Europa inneemt, is nl. voor een belangrijk deel aan het afwijkende verloop der Nederlandse geboortecijfers toe te schrijven.

Doch er is nog een andere reden. De afwijkende demografische positie van ons land in het heden brengt mede, dat ook in de toekomst, en reeds in de eerstkomende jaren, op dit gebied nog scherper tegenstellingen tussen ons land en de andere landen in onze omgeving zullen groeien, met name wat de leeftijdsverdeling der bevolking betreft. Deze ontwikkeling schept voor ons land bij de verdere wederopbouw en bij het streven naar handhaving en, indien mogelijk, verbetering onzer volkswelvaart tal van extra moeilijkheden boven die, welke, als overall elders, aan de achter ons liggende oorlog moeten worden toegeschreven.

Het is dan ook van groot belang, dat een zo helder mogelijk inzicht wordt verkregen in de internationale demografische verhoudingen, met name van die in West en Noord Europa. Alleen dan zal het misschien mogelijk zijn om, in het kader van de Benelux en van de algemene Europese samenwerking, te komen tot oonstructieve plannen, waarmee de gevolgen van de onderling sterk afwijkende demografische ontwikkeling in ons land en elders, zo niet ten volle, dan toch ten dele kunnen worden opgevangen.

Ten aanzien van de bij de uitvoering van het onderzoek toe te passen methoden zij nog het volgende opgemerkt.

De problemen, waarvoor de Commissie zich ziet gesteld, zijn in de eerste plaats van sociologische aard en zij zullen dus vooral ook door de beschrijvende tak der sociologie, de sociografie, moeten worden onderzocht.

Daarbij zullen uiteraard veel en allerlei statistische gegevens moeten worden verzameld en bewerkt. Verschillende aspecten ontsnappen evenwel aan de algemene statistische waarneming of kunnen met algemene waarneming niet worden bereikt. Dit geldt b.v. bij onderzoekingen naar de mentaliteit en mentaliteitsveranderingen ten aanzien van de gezinsvorming, enz. In deze gevallen zal door middel van enquêtes rechtstreeks contact met individuele personen moeten worden gezocht om opvattingen en drijfveren te peilen.

Tenslotte zal het doordenken der psychologische achtergronden in hoofdzaak langs deductieve weg moeten geschieden.

Thans resten nog enkele mededelingen omtrent de reeds door de Commissie ter hand genomen werkzaamheden. Reeds in een harer eerste vergaderingen werd besloten zo spoedig mogelijk te beginnen met de verzameling en ordening van statistisch materiaal. De eerste resultaten van deze statistische analyse zijn samengevat inde thans eveneens verschenen Publicatie no. 2 van de Commissie.

Deze publicatie geeft een algemeen overzicht van de loop der geboorte in ons land, sinds de daling daarvan een aanvang nam. Op een aantal punten was het mogelijk bepaalde gevolgtrekkingen te maken. Verscheidene andere zullen, aan de hand van alsnog beschikbaar komende gegevens, o.m. op grond van de Volkstelling van 1947, nog verder worden uitgewerkt. Toch biedt de inhoud van dit rapport al verschillende aanknopingspunten voor het verdere werk der Commissie.

Als belangrijk onderdeel van haar werk zag de Commissie voorts een onderzoek naar de mentaliteit ten opzichte van de gezinsvorming. Als vaststaand mag immers worden aangenomen dat het voortplantingsproces in toenemende mate wordt beheerst door een bewuste regeling van het kindertal. In hoeverre en waarom wordt deze regeling van het kindertal onder verschillende lagen der bevolking als een vanzelfsprekende en normale levenshouding aanvaard en in welke mate vindt zij toepassing?

De Commissie was van oordeel, dat op deze Tragen alleen een antwoord viel te verkrijgen, door ziob op de hoogte te stellen van de opvattingen, welke in dit ot>zicht onderde bevolking leven en zij achtte de instelling van een enquête daartoe de aangewezen weg.

Overtuigd van het feit, dat met deze enquête een, in ieder geval voor ons land, netelig vraagstuk wordt geraakt, heeft de Commissie een beroep gedaan op de medewerking van de Nederlandse artsen en inzonderheid op de huisartsen. Zij hebben het vertrouwen hunner patiënten en zij kunnen door hun bekendheid met de te ondervragen personen, de in de enquête opgenomen vragen op de psychologisch meest juiste wijze stellen.

De enquête is gericht tot de gehuwde vrouw en naast enkele vragen betreffende haarzelf, haar echtgenoot en de omstandigheden, waaronder zij leeft, wordt de kern gevormd door de vragen naar het standpunt ten opzichte van regeling van het kindertal en naar het waarom, indien een afwijzend standpunt wordt ingenomen. Voorts door de vraag aan degenen, die een dergelijke regeling nuttig of wenselijk achten, of zij inde praktijk daartoe overgingen, en zo ja, wanneer, op welke wijze en op grond van welke overwegingen.

Het behoeft geen betoog, dat maatregelen zijn getroffen om de uiterste discretie te waarborgen. Alle verstrekte inlichtingen blijven het beroepsgeheim van de enquêterende arts. Reeds hebben een groot aantal artsen hun medewerking verleend of toegezegd en in overleg met de verschillende artsenverenigingen wordt getraocht om nog meer artsen in verscheidenheid van woonplaats en aard van praktijk bij deze enquête té betrekken. Daarnaast konden ook verschillende ziekenhuizen en gynaecologische klinieken worden ingeschakeld.

Dank zij de grote steun der medici, waarvoor de Commissie hier haar bijzondere waardering moge uitspreken, kunnen de uitkomsten van dit onderdeel van haar werk met vertrouwen worden tegemoet gezien. Intussen is het gelukt een aantal medewerkers te vinden, die elk weer een ander onderwerp in studie hebben genomen of nog zullen nemen. Zo zijn thans onderzoeken gaande naar de sociale en economische achtergronden van de loop der geboortecijfers, naar, de ontwikkeling der vrouwenbeweging,

naar de invloed van sociale wetgeving en overeenkomstige maatregelen op het kindertal, alsmede naar aard en invloed van de opinievorming en voorlichting over de gezinsgrootte.

De Commissie hoopt op deze weg te kunnen voortgaan en zo geleidelijk tot een afgerond geheel te komen. Zij heeft daarbij het voornemen om met de publicatie van haar bevindingen niëtte wachten tot alle onderzoekingen zijn beëindigd, doch de resultaten van elk onderzoek zo spoedig mogelijk ter algemene kennis te brengen. Een eerste rapport verschijnt, zoals werd opgemerkt, reeds tegelijk met deze publicatie.

Voorts ligt het in de bedoeling om ten besluite een algemeen samenvattend eindrapport samen te stellen,

Tot slot wil de Commissie,, hoewel zulks als vanzelfsprekend mag worden aangenomen, toch nadrukkelijk uitspreken, dat bevolkingspolitieke overwegingen, in welke richting ook, haar als Commissie vreemd zijn. Bij haar tot dusverre verrichte werkzaamheden zijn deze nog nimmer een onderwerp van bespreking geweest en zij zullen ook bij haar verder werk en bij de vaststelling van haar conclusies buiten beschouwing blijven,

In dit opzicht bestaat dus een duidelijk onderscheid tussen de onderhavige Nederlandse Commissie en de Britse Royal Commission on Population, welke naast haar onderzoekstaak, mede de opdracht had om advies uit te brengen omtrent haar wenselijk voorkomende maatregelen, waarmee van overheidswege het bevolkingscijfer in een bepaalde richting zou kunnen worden beïnvloed. En in haar in de loop van 1949 versohenen "Report on Population" heeft zij dan ook behalve de resultaten van de door haar ingestelde onderzoekingen, mede een aantal adviezen van bevolkingspolitieke aard neergelegd..

Een dergelijk adviserend rapport is van de Nederlandse Commissie niet te verwachten.

Als haar uiteindelijke doel ziet zij slechts vermeerdering van kennis, verheldering van inzicht en het zoeken van verklaringen omtrent het 'feitelijk gebeuren, dat zich afspeelt op het terrein, waarover haar onderzoek zich uitstrekt.

Daarmee hoopt zij de wetenschap te dienen en de Overheid een grondslag te kunnen bieden voor haar beleid in het belang van onze Nederlandse bevolking.

De Commissie voor het Geboorte-
onderzoek,

Prof.Dr E.W.Hofstee, voorzitter
Prof.Dr J.P.Kruijt, vroe-voorz.
Prof.Dr Sj.Groenman, secretaris
Ir L.H.J.Angenot
Prof.Dr P.J.Bouman
Drs T.van den Brink
Jhr N.L.J.van Buttingha Wichers
Ed.van Cleeff
Dr J.E.van Dierendonck
Prof.Dr F.van Heek
Prof.Dr W.R.Heere
A. Hijmans
Prof.Dr H.J.Keuning
Majoor E.H.Scheijde
Dr J.Ch.W.Verstege
Drs G.H.L.Zeegers

SUMMARY

Since its foundation, the Institute for Social Research in the Netherlands, which is the Sociographic Division of the Royal Netherlands Academy of Sciences and Literature, has paid special attention to the demographic development of the Netherlands and to the problems, that are connected with it. After World War II, it directed its activities once again to several sides of the population problem and, besides, attempted to draw more attention to this subject and to stimulate this attention.

This activity of the Institute results from two causes. In the first place it is based on the conviction, that in the demographic research in the Netherlands there is an important aspect to be made up for.

It is namely a remarkable circumstance, that this demographic investigation in the Netherlands has been mainly of incidental and regional nature. This, despite the fact, that the demographic statistics in the Netherlands belong to the best in the world. The data obtained from the local population-registers, together with the centralised working of them, have always given exacter results than in most other countries. Besides, numerous specifications are regularly given, which make a more thorough study possible.

The aspect in the demographic investigation in the Netherlands is all the more remarkable, because the Netherlands population has increased more rapidly than that of other countries. Despite this important increase, a satisfactory prosperity could be reached and maintained. This has been one of the causes why the demographic investigation in the Netherlands has not shown a greater development. Only to one part of the demographic investigation special attention has been paid, particularly after World War I, namely the calculation of future development of the population. The steadily extending task of the government and the growing necessity for "planning", made an insight into the further growth of the total population necessary. For that reason several prognostic calculations of the population of the Netherlands as a whole, as well as of separate municipalities and areas, have been compiled.

This however, does not eliminate the necessity for general demographic research, especially as based on this general investigation, a better foundation can be obtained for the prognostic calculations previously mentioned.

The above is only one of the reasons why the Institute will attempt to stimulate the demographic research.

Another reason lies in the recent demographic development of the Netherlands. The rapid increase of the population since 1937, combined with the important changes in the position of the Netherlands in world economy since World War II, has brought about a great number of problems that require to be solved, as quickly as possible. The extraordinary high birth rates in the years 1946/'48 have seriously complicated these problems and have made the social adjustment more difficult.

Both for scientific as well as practical reasons, the Institute considered a thorough investigation into the demographic development of the Netherlands absolutely justified and urgently necessary.

As birth can be considered the most important factor for this development of the Netherlands population, the Institute decided, that in the first place an investigation should be made into the trend of birth rates and into the extent and backgrounds of the changes in this trend.

In order to take up this investigation in a scientifically justified way and to bring out the varied characters of the subject, a supervisory commission has been established. In this Commission for the Birth-problem, a number of experts in various fields and of different views is united and the necessary investigations will take place under its auspices,

After the assumption of its task the Commission occupied itself in the first place with a closer determination of its aims and the methods to be applied. As regards the first point, the name "Commission for the Birth-problem" already implies a certain limitation. Although it would have been more attractive perhaps if the whole demographic development in the Netherlands in its harmonious relationships could have been taken as the object of the investigation, the Commission was convinced, however,

that. the thoroughness of the investigation would profit by the limitation to the field of birth. Besides in this way results could be made available within a shorter time.

Still from other points of view, the Commission considered limitation necessary. Although it can be accepted without any reserve that nearly all facets of the birth problem are qualitatively fully worth a further and thorough investigation, the Commission has limited itself to studying, first of all, those factors which are quantitatively of the greatest importance.

From this point of view the Commission chose a number of subjects, which should be dealt with in any case. Some of these are: the influence of the religions, of differences in wealth and social position and their changes and of the levelling of incomes; the influence of social laws and growing social security and taxation politics; the consequences of differences and alterations in economical structure and conjuncture; the importance of general cultural influences, of differences in intelligence and education; the consequences of the emancipation of women and her altered position in home and society, the altered position of the family in our community etc. Further may be mentioned the history and the importance of the propaganda for birth control as well as a number of questions in the biological and medical field.

Besides this the Commission is of the opinion that it is not only a matter of the determination of the direct consequences of each of these factors. Of no less importance is the answer to the question why these factors have had, or still have, a hampering or a stimulating influence on the trend of the birth rate. Why for instance do there exist differences in the size of families between the rich and the poor, between the better and lesser educated, between Calvinists and non-church going people, between the town and country population, Here it relates to the psychological background of the propagation. An explanation of the mutual divergences and differences is only possible, if the effect of the social, economical, cultural, religious and other mentioned factors is psychologically investigated. Moreover, these problems are much more of a social-psychological and a

mass-psychological than of an individual-psychological nature.

The Commission trusts that the results of its investigations will contribute to a better sociological and psychological insight into the propagation process and that these results can be made subservient to the prognosis of the further growth of the Netherlands population. For, as already mentioned, the future trend of birth can be considered as the most important factor of this growth of population.

Furthermore, the international aspect of the birth problem may not be neglected. The special demographic position of the Netherlands amidst the surrounding countries in Western and Northern Europe, is for an important part the result of the course of the Netherlands birth rates. But there is still another reason. The present divergent demographic development of the Netherlands conveys that also in the future and already in the next few years, an even stronger marked contrast will grow, especially as far as the age distribution of the population is concerned.

Together with the reconstruction problems after World War II and the strive for maintenance and further improvement of prosperity, the Netherlands have to face many extra difficulties, created by this demographic development. It is therefore of great importance that a clear view of the international demographic relations is obtained, especially from those in Western and Northern Europe. Only then will it perhaps be possible to arrive, within Benelux and the general European co-operation, at constructive plans which can absorb the consequences of the above mentioned divergent demographic development.

With regard to the methods of investigation, the following observations should be made. The problems to be faced by the Commission are in the first place of a sociological nature and will have to be examined especially by sociology.

For this purpose many and various statistical data have to be collected and compiled. Various aspects escape from the general statistical observation, however, or cannot be reached with a general observation. In these cases direct contact will have to be sought by means of inquiries, in order to gauge opinions and motives.

Finally the studying of the psychological backgrounds will have to be done mainly along deductive ways .

Some information still remains to be given about the Commission's activities. In one of its early meetings it was decided to start as soon as possible with the collecting and arranging of statistical data. The first results of this statistical analysis are summarized in Publication No 2 of the Commission. It gives a general survey of the "trend of the birth rate in the Netherlands, since the beginning of its declination and it has been possible to draw certain conclusions on a number of points. Several other parts will be worked out further at the hand of data coming available (among others the statistics about marital fertility based upon the Population Census of 1947).

The contents of this Publication No 2 offers several starting points for further activities.

Besides the Commission considered an investigation into the mentality with regard to the growth of the family an important part of its activities. It may be accepted that the propagation process is dominated in an increasing degree by deliberate birth-control. To what extent and why, is birth-control accepted among the various classes of the population as a normal attitude to life and to what extent is it put into practice?

An answer to these questions can only be obtained by becoming acquainted with the existing ideas about birth-control among the population. The Commission considered the establishment of an inquiry for this purpose the obvious way. The Commission appealed to the Netherlands physicians and particularly to the family-doctors. They have their patient's confidence and can put the questions in a psychologically justified way.

The inquiry is directed to married women and besides some questions concerning herself, her husband and the conditions under which she is living, the quintessence is formed by the questions relating to birth-control. When this is rejected, the question is asked, why this is done. Furthermore when such a control is considered allowed or desirable, whether one has put this into practice and if so, in which period of the married life, in what manner and based on which motives. Measures are taken to

guarantee the uttermost discretion. All information received is kept as a professional secret by the inquiring physician. Already a great number of doctors, and some hospitals and gynecological clinics too, have given, or promised, their co-operation and after consultation with various doctors' organisations it is being attempted to include still more doctors with practice-s of varying residence all over the Netherlands.

Besides this inquiry, other investigations are in progress, concerning the social and economic backgrounds, of the trend of the birth rate, the consequences of the changed position of women in social life and the influence of social laws.

The Commission hopes to come to a complete picture in this way and intends to publish the results of each investigation as soon as possible. As mentioned before, the first results of a statistical analysis have already been published in Publication No 2.

Finally, a general summarizing report will be compiled.

•SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIE VOOR HET GEBOORTEONDERZOEK.

Voorzitter:

Prof. Dr. E. W. Hofstee, Hoogleraar aan de Landbouwhogeschool te Wageningen.

Vice-voorzitter:

Prof. Dr. J. P. Kruijt, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Secretaris:

Prof. Dr. S. J. Groenman, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht.

Leden:

Ir. L. H. J. Angenot, Hoofdingenieur-Afdelingschef bij de Dienst voor Stadsontwikkeling te Rotterdam,
 privaat-docent aan de Economische Hogeschool te Rotterdam.

Prof. Dr. P. J. B. Quaman, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Drs. T. van den Brink, wvd. Chef van de Afdeling Algemene tellingen en bevolkingsstatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Jhr. N. L. J. van Buttingha Wichers, Raadadviseur bij het Office Permanent van het Institut International de Statistique.

Ed. van Cleeff, Wetenschappelijk Adviseur van het Centraal Planbureau. Vervanger: F. Th. van der Maden, Referendaris bij het Centraal Planbureau.

Dr. J. E. van Dierendonck, Referendaris bij het Ministerie van Sociale Zaken.

Prof. Dr. F. van Heek, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

Prof. Dr. W. R. Heere, Hoogleraar aan de Katholieke Economische Hogeschool te Tilburg.

A. Hijmans, gemeente-arts te Rotterdam.

Prof. Dr. H. J. Kuning, Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Groningen.

Majoor E. H. Scheijde, Hoofd Centraal Medisch Archief van de Inspectie Geneeskundige Dienst der Koninklijke Landmacht, gemeente-arts te Amsterdam.

Dr. J. Ch. W. - * - Vers te ge, wvd. Adjunct-Directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Drs. G. H. L. Zeegeers, Hoofd van de Afdeling Sociaal-Economisch Onderzoek van de Rijksdienst voor het Nationale Plan.